

Οι κυριότεροι εντομολογικοί εχθροί της τριανταφυλλιάς και η αντιμετώπισή τους

Ε.Α. Κάρτσωνας & Γ.Ι. Σταθός

ΤΕΙ Καλαμάτας

Η τριανταφυλλιά (*Rosa sp.*) είναι ένας από τους σημαντικότερους θάμνους στην κηποτεχνία και την αρχιτεκτονική τοπίου. Η καλλωπιστική του αξία βρίσκεται στα εντυπωσιακά και αρωματικά του άνθη, τα οποία εμφανίζονται στην περιοχή της Αττικής από τον Ιούνιο μέχρι και τον Δεκέμβριο. Πλεονεκτήματα του είναι η καλλωπιστική του αξία, η ανθεκτικότητα του σε αντίξοες εδαφοκλιματικές συνθήκες και στο αστικό περιβάλλον, το μεγάλο εύρος άνθησης, η μεγάλη ποικιλία σχημάτων, ποικιλιών και χρωμάτων που έχει και η δυνατότητα καλλιέργειας τόσο στο έδαφος όσο και σε φυτοδοχεία. Λόγω των ανωτέρω, είναι ένας θάμνος πολύ σημαντικός για τη χρήση του ως καλλωπιστικός για την περιοχή της Αττικής.

Η τριανταφυλλιά έχει αρκετούς ζωικούς εχθρούς, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ορισμένα είδη αφίδων (μελίγκρες), κοκκοειδών εντόμων, κολεοπτέρων, κ.α.

Τα κυριότερα είδη αφίδων (Hemiptera: Aphididae) που προσβάλλουν την τριανταφυλλιά είναι τα είδη *Macrosiphum rosae* (L.), *Metopolophium dirhodum* (Walk.), *Aphis fabae* Scopoli και *Macrosiphum euphorbiae* (Thom.). Οι αφίδες αυτές προξενούν ζημιές στις τριανταφυλλιές άμεσα με την εξασθένηση του φυτού λόγω της μύζησης των φυτικών χυμών και έμμεσα, τόσο με την εισαγωγή πρωτεολυτικών ενζύμων στο εσωτερικό τους και τη μετάδοση ιώσεων που γίνεται με τα νύγματα τους, όσο και με τη δημιουργία «καπνιάς» η οποία δημιουργείται από μύκητες που έχουν μαύρο μυκήλιο και αναπτύσσονται επάνω στις μελιτώδεις εκκρίσεις των αφίδων. Από τα νύγματα των αφίδων δημιουργούνται παραμορφώσεις στα φύλλα (κατσάρωμα) και δεν γίνεται κανονική έκπτυξη της νέας βλάστησης. Οι αφίδες πολλαπλασιάζονται παρθενογενετικά καθ' όλη τη θερμή περίοδο του έτους αλλά αναπτύσσονται σε μεγάλους πληθυσμούς κυρίως τέλη ανοίξεως – αρχές καλοκαιριού. Οι προσβολές των αφίδων στις τριανταφυλλιές με τη σκλήρυνση των φύλλων που γίνεται με την παλαιώση της βλάστησης αλλά και με την άνοδο των θερμοκρασιών κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, σταδιακά μειώνονται, λόγω της δημιουργίας δυσμενών συνθηκών για τη διατροφή τους. Για το λόγο αυτό οι αφίδες παρουσιάζουν αυξημένη θνησιμότητα, μεταναστεύουν και η πυκνότητα προσβολής τους μειώνεται.

Τα κοκκοειδή έντομα που προσβάλλουν την τριανταφυλλιά είναι μερικά είδη κυρίως της οικογένειας Diaspididae, όπως τα *Aulacaspis rosae* (Bouché) και *Parlatoria oleae* (Colné). Το *P. oleae* συμπληρώνει 2 – 3 γενεές το έτος, ενώ το *A. rosae* 1 – 2 γενεές το έτος, ανάλογα με την περιοχή και το είδος του φυτού.

Τα τελευταία έτη παρατηρήθηκαν προσβολές σε τριανταφυλλιές από το κολεόπτερο *Homalorhynchites hungaricus* (Herbst) (= *Rhynchites hungaricus*, = *Mechoris ungaricus*, = *Mecorhis ungaricus*) (Coleoptera: Rhynchitidae). Το *H. hungaricus* συμπληρώνει στην Αττική μία γενεά το χρόνο και η πτήση των ακμαίων του διαρκεί από τα τέλη Απριλίου έως τα τέλη Ιουνίου. Τα θήλεα ακμαία τρυπούν τα νεαρά άνθη σε περισσότερα του ενός σημεία αφήνοντας σε κάθε οπή ένα ωό. Η ανάπτυξη των προνυμφών γίνεται εντός του κάλυκα και διαρκεί 30 – 42 ημέρες. Η νύμφωση του *H. hungaricus* λαμβάνει χώρα στο έδαφος, όπου διαχειμάζει το έντομο, και ολοκληρώνεται στα τέλη του Απριλίου – αρχές Μαΐου του επομένου έτους.

Επίσης έχουν παρατηρηθεί τα τελευταία έτη προσβολές από φυλλοφάγα έντομα, υμενόπτερα [*Arge* sp., (Argiidae)] και λεπιδόπτερα (της οικογενείας Noctuidae)

Η αντιμετώπιση των εντόμων εχθρών της τριανταφυλλιάς γίνεται με χημικά και βιολογικά μέσα. Για τη χημική καταπολέμηση στα φυτώρια συνήθως γίνεται ψεκάσμος καλύψεως του φυλλώματος με εντομοκτόνα που περιέχουν τις δραστικές ουσίες abamectin, flufenoxuron, methiocarb, oxydemeton methyl ή thiacloprid ή επίπαση με carbaryl. Στις αστικές περιοχές όπου δεν επιτρέπεται η χρήση τοξικών εντομοκτόνων συνιστάται βιολογική καταπολέμηση.

Η βιολογική καταπολέμηση των αφίδων γίνεται με πολλά είδη παρασιτοειδών Υμενοπτέρων εντόμων μεταξύ των οποίων είναι το είδος *Lysiphlebus* (=Aphidius) *testaceipes*, καθώς και πολλά αρπακτικά έντομα όπως είναι τα είδη *Coccinella septempunctata*, *Adonia variegata*, *Hippodamia undecimnotata*, *Adalia bipunctata*, *Propylaea quatuordecimpunctata* της οικογένειας Coccinellidae των Κολεοπτέρων, Αρπακτικά Δίπτερα της οικογένειας Syrphidae, Νευρόπτερα της οικογένειας Chrysopidae, Ημίπτερα κ.α.

Η βιολογική καταπολέμηση των κοκκοειδών εντόμων γίνεται με πολλά ιθαγενή είδη παρασιτοειδών Υμενοπτέρων του γένους *Aphytis* και με αρπακτικά Κολεόπτερα της οικογένειας Coccinellidae, όπως είναι τα είδη *Chilocorus bipustulatus*, *Rhyzobius lophanthae* και *Cybocephalus fodori*. Επίσης για την αντιμετώπιση των εντόμων αυτών συνιστώνται καλλιεργητικά μέτρα που αποσκοπούν στον καλό αερισμό και φωτισμό του φυλλώματος που εξασφαλίζεται κυρίως με κλαδεύματα.

Η βιολογική καταπολέμηση των λεπιδοπτέρων γίνεται με χρήση του εντομοπαθογόνου βακίλλου *Bacillus thuringiensis*, του *H. hungaricus* με εντομοπαθογόνους μύκητες ή νηματώδεις και των υμενοπτέρων με ιθαγενή παρασιτοειδή της οικογενείας Ichneumonidae (Hymenoptera).

Εάν δεν έχει καταστεί δυνατή η βιολογική αντιμετώπιση των πιο πάνω εντόμων συνιστάται ψεκάσμος με φυσικά ή χαμηλής τοξικότητας εντομοκτόνα. Για τις αφίδες συνιστάται ή εφαρμογή εμπορικών σκευασμάτων αλάτων καλίου, για τα κοκκοειδή ή εφαρμογή θερινού πολτού το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου και για τα υπόλοιπα έντομα ή εφαρμογή εμπορικών σκευασμάτων της φυσικής ουσίας αζαντιρακτίνης.

Βιβλιογραφία

- Καϊλίδης Δ., 2000. *Εχθροί των καλλωπιστικών δένδρων και θάμνων*. Εκδ. Α. & Π. Χριστοδουλίδου, Θεσσαλονίκη, 331 σελ.
- Κοντοδήμας, Δ.Χ. και Ν.Γ. Καβαλλιεράτος, 2005. Ο εχθρός της τριανταφυλλιάς *Homalorhynchites hungaricus* (Herbst) (Coleoptera: Rhynchitidae). *Γεωργία-Κτηνοτροφία*, 2-Φεβρουάριος 2005: 24.
- Kontodimas, D.C. and Kavallieratos, N.G., 2005. First phenological data of the rose pest *Homalorhynchites hungaricus* (Herbst) (Coleoptera: Rhynchitidae) in Greece. *Entomologia Hellenica*, in press.
- Σαββοπούλου-Σουλτάνη Μ., 1999. *Εχθροί καλλωπιστικών φυτών*. Εκδ. Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 203 σελ.
- Σίμογλου, Κ.Β., 2004. Τέσσερα φυλλοφάγα έντομα της τριανταφυλλιάς. *Γεωργία-Κτηνοτροφία*, 3- Μάρτιος 2004: 44-48.